

MARTÍ-RUEDA, Jordi. *Tocats pel vent. Cinc històries humanes de les Brigades Internacionals i la Guerra Civil.* Barcelona: Pagés Editors, 2015. 236 pàgs. [17 x 24].

Amb aquest llibre Jordi Martí-Rueda ens apropa a les històries personals de cinc antics brigadistes internacionals a la Guerra Civil espanyola. El llibre, estructurat en cinc grans apartats en funció de les biografies històriques de cadascun dels protagonistes i narrat de forma literària, posa nom a alguns dels prop de 40.000 homes i dones que van formar part d'aquest moviment de solidaritat amb la República espanyola procedents de més de cinquanta països entre 1936 i 1938. És precisament aquest impuls solidari el que assenyala l'autor al començament del llibre com el fil argumental de totes les trajectòries que relata, en preguntar-se “*Què pot dur un home o una dona a deixar tot allò que coneix, fins i tot la pau, per creuar una frontera i endinsar-se en una guerra, un fenomen nefast davant del qual el primer que faríem la majoria de nosaltres seria fugir i no pas anar-hi?*”

L'autor tracta de donar resposta, o possibles respostes, per comprendre aquest impuls. Un impuls que va portar al brigadista nord-americà d'origen finlandès Bill Aalto, que després de tornar al seu país patirà les conseqüències de la seva doble condició de comunista i homosexual, a un irlandès anomenat Bob Doyle que salvarà la vida gràcies a un intercanvi de presoners, a la infermera afroamericana Salaria Kea que trobarà a Espanya a l'amor de la seva vida, a l'escriptor procedent de Brooklin (New York) i autor d'una novel·la de referència sobre la Guerra Civil espanyola, *Men in Battle*, Alvah Bessie, i al mexicà Juan Miguel de Mora que va combatre en la Batalla de l'Ebre amb només 16 anys, a recórrer milers de quilòmetres per ajudar a la República espanyola. En tots ells trobem una explicació comuna per emprendre aquesta empresa: “*les persones que eren abans del 1936 els ajuda a prendre la decisió de viatjar a un país i a una guerra llunyans i, al seu torn, aquest viatge ha de sacsejar la seva vida posterior*”.

L'autor reconeix clarament el seu posicionament en afirmar sense embuts que la condició humana va perviure entre els vençuts, i més especialment entre aquells que es van resistir a la derrota i mai es van sentir derrotats. No obstant això, el rigor històric de l'obra es fonamenta en la consulta de tot tipus de testimoniatges (orals i escrits) dels biografiats. Aquests testimoniatges abasten des dels records escrits a mà, com en el cas de Salaria Kea, com a memòries publicades pels propis protagonistes, com el cas de *Brigadista* de Bob Doyle o *La libertad, Sancho...* de Juan Miguel de Mora. Sense oblidar els casos on són fonts externes les que proporcionen la informació (Bill Aalto) o entrevistes personals, com la realitzada l'octubre del 2008 pel mateix autor a Juan Miguel de Mora.

IHE
(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

Con este libro Jordi Martí-Rueda nos acerca a las historias personales de cinco antiguos brigadistas internacionales en la Guerra Civil española. El libro, estructurado en cinco grandes apartados en función de las biografías históricas de cada uno de los protagonistas y narrado en forma literaria, pone nombre a algunos de los cerca de 40.000 hombres y mujeres que formaron parte de este movimiento de solidaridad con la República española procedentes de más de cincuenta países entre 1936 y 1938. Es precisamente este impulso solidario el que señala el autor al comienzo del libro como hilo argumental de todas las trayectorias que relata, al preguntarse: *“Què pot dur un home o una dona a deixar tot allò que coneix, fins i tot la pau, per creuar una frontera i endinsar-se en una guerra, un fenomen nefast davant del qual el primer que faríem la majoria de nosaltres seria fugir i no pas anar-hi?”*

El autor trata de dar respuesta, o posibles respuestas, para comprender este impulso. Un impulso que llevó al brigadista norteamericano de origen finlandés Bill Aalto, que tras regresar a su país sufrirá las consecuencias de su doble condición de comunista y homosexual, a un irlandés llamado Bob Doyle que salvará la vida gracias a un intercambio de prisioneros, a la enfermera afroamericana Salaria Kea que encontrará en España al amor de su vida, al escritor procedente de Brooklin (New York) y autor de una novela de referencia sobre la Guerra Civil española, *Men in Battle*, Alvah Bessie, y al mexicano Juan Miguel de Mora, que combatió en la Batalla del Ebro con solo 16 años a recorrer miles de kilómetros para ayudar a la República española. En todos ellos encontramos una explicación común para emprender semejante empresa: *“les persones que eren abans del 1936 els ajuda a prendre la decisió de viatjar a un país i a una guerra llunyans i, al seu torn, aquest viatge ha de sacsejar la seva vida posterior”*.

El autor reconoce claramente su posicionamiento al afirmar sin tapujos que la condición humana pervivió entre los vencidos, y más especialmente entre aquellos que se resistieron a la derrota y nunca se sintieron derrotados. No obstante, el rigor histórico de la obra se fundamenta en la consulta de todo tipo de testimonios (orales y escritos) de los biografiados. Estos testimonios abarcan desde los recuerdos escritos a mano, como en el caso de Salaria Kea, como memorias publicadas por los propios protagonistas, como el caso de *Brigadista* de Bob Doyle o *La libertad, Sancho...* de Juan Miguel de Mora. Sin olvidar los casos donde son fuentes externas las que proporcionan la información (Bill Aalto) o entrevistas personales, como la realizada en octubre del 2008 por el propio autor a Juan Miguel de Mora.

IHE
(Secretaría de la revista)